

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота

на тему: Особливості функціонування лексики на позначення емоційного стану в українськомовних та англомовних віршах про весну

Студентки групи Па 08-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
Поліщук Ірини Володимирівни

Науковий керівник:
доцент Андрущенко Ірина Олександрівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper

Peculiarities of vocabulary functioning to denote emotional states in Ukrainian and
English poems about spring

Iryna Polishchuk

Group Pa 08-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. Iryna Andrushchenko

PhD (Linguistics)

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ У ВІРШАХ	6
1.1. Теоретична характеристика понять «вірш», «емоції» та «емоційний стан».....	6
1.2. Типи лексики на позначення емоцій та емоційного стану.....	8
1.3. Способи вираження лексики на позначення емоційного стану.....	10
Висновки до Розділу 1	12
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТА АНГЛОМОВНИХ ВІРШАХ ПРО ВЕСНУ	13
2.1. Особливості функціонування лексики на позначення позитивного емоційного стану.....	14
2.2. Особливості функціонування лексики на позначення негативного емоційного стану.....	21
Висновки до Розділу 2.....	28
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	30
RESUME	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / LIST OF REFERENCE MATERIALS	34
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ / LIST OF ILLUSTRATION MATERIALS	35

ВСТУП

Життя кожної людини сповнене різноманітних емоцій та почуттів. Проте, емоції вирують не тільки у реальному світі, а й в художньому також. Чи то герої романів, чи то ліричні герої – усі вони наділені багатою палітрою емоцій, яка переважно виражається за допомогою вербальних засобів комунікації. Саме можливість відчувати та зануритись в емоційний стан ліричного героя, дозволяють читачеві проникнутися темою та ідеєю вірша.

У сучасному мовознавстві все більше уваги приділяється емоційній складовій мови, що в свою чергу, стає підґрунтям для вивчення емоційної та емоційно забарвленої лексики. Характерні риси вербального вираження емоцій у мові досліджували такі вчені, як: Л. О. Ставицька, Л. М. Полюга, В. М. Русанівський, Л. А. Лисиченко, В. П. Ковальов, В. С. Калашник, В. І. Шаховський, Г. Віддоусон, О. Єсперсен, А. Ліберман, М. Квініон та багато інших (Коляденко, 2018: 25 – 27).

Актуальність роботи зумовлена характерною тенденцією сучасних лінгвістичних досліджень, яка спрямована на вивчення способів відображення емоційного стану за допомогою вербалізації, тобто вербального вираження емоцій. Актуальність тематики дослідження підтверджується вивченням особливостей емоційної та емоційно забарвленої лексики, її класифікації та загальної значимості на позначення емоційного стану ліричного героя вірша.

Метою роботи є дослідження особливостей функціонування лексики на позначення емоційного стану в українськомовних та англomовних віршах про весну.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- обґрунтувати теоретичні засади дослідження особливостей функціонування лексики на позначення емоційного стану у віршах про весну;
- надати тлумачення базових понять: «вірш», «емоції» та «емоційний стан»;

- виявити класифікацію лексики на позначення емоційного стану та емоцій в цілому;
- експериментально дослідити вербальні засоби вираження емоцій та емоційного стану в українськомовних та англомовних віршах про весну;
- визначити особливості функціонування лексики на позначення емоційного стану в українськомовних та англомовних віршах про весну.

Об'єктом дослідження є українськомовні та англомовні вірші про весну.

Предметом дослідження є лексика на позначення емоційного стану в українськомовних та англомовних віршах про весну, шляхом встановлення особливостей її функціонування.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення чітких завдань, передбачених цією роботою, було використано теоретичні загальнонаукові методи. Серед них: метод класифікації – для класифікації лексики, яка виражає емоції. Та метод контекстологічного аналізу – для визначення основних функцій лексики у віршах про весну.

Теоретичне та практичне значення роботи полягає в тому, що отримані результати дослідження можуть в майбутньому бути використані з метою подальшого вивчення англійської мови та мовознавства. Також результати роботи можна буде використовувати для вивчення таких теоретичних дисциплін як «Лексикологія української мови», «Лексикологія англійської мови», «Стилістика української мови» та «Зіставна стилістика української та англійської мов».

Матеріалом цього дослідження стали 6 українськомовних та 6 англомовних віршів, які відносяться до пейзажної лірики, а саме зображують весняну пору року.

Структура. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме англійською мовою, списку використаних джерел, який

налічує 18 позицій та списку ілюстративних джерел, який налічує 12 позицій.
Обсяг роботи становить 37 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ У ВІРШАХ

1.1. Теоретична характеристика понять «вірш», «емоції» та «емоційний стан»

Вірш – це зазвичай невеликий поетичний твір, який написаний ритмізованою мовою, та найчастіше складається з римованих між собою рядків (Widdowson, 2000).

Вірш – це короткий твір, який поділений на рядки, та написаний зі зберіганням рими між ними (Cuddon and Habib, 2013).

Здебільшого вірші характеризуються наявністю широкої гами емоцій, що в свою чергу, допомагає краще описати емоційний стан ліричного героя, чи передати міркування самого автора на тут чи іншу тему (Habermas, 2019).

Емоції являють собою відповідні реакції люди на зовнішні чи внутрішні подразники, які проявляються у вигляді задоволення, страху, радості, гніву тощо (Загнітко, 2012). За допомогою емоцій люди проявляють своє позитивне або негативне ставлення до навколишнього світу та подій у ньому.

Емоції є проявом суб'єктивного ставлення людини до предметів та явищ навколишньої дійсності, саме через емоції люди виражають своє ставлення до подій, що відбуваються довкола (Gomez, 2021). Так джерелом емоцій для кожної людини є свої унікальні фактори, які здатні пробудити емоційну реакцію лише за умови своєї значущості у житті тієї чи іншої людини.

Емоції викликають значний інтерес у науковців, підтвердженням цього є різноманітні підходи до їх класифікації. Питанням класифікації емоцій займалися такі вчені як: Б. І. Додонов, К. І. Ізард, Л. С. Виготський, П. Екман, В. Вундт та інші (Savaroglu and Evrim, 2016).

Одна з найпопулярніших класифікацій емоцій належить польській мовознавці А. Вежбицькій, котра розділяє емоції наступним чином (Wierzbicka, 1999):

- ✓ Емоції, які пов'язані з «поганими речами» (нещастя, горе, sadness, grief і т.д.);
- ✓ Емоції, які пов'язана з «добрими речами» (задоволення, захоплення, joy, happiness і т.д.);
- ✓ Емоції, які пов'язані з людьми, що здійснили погані вчинки (гнів, божевілля, anger, fury і т.д.);
- ✓ Емоції, які пов'язані з роздумами про самого себе та самооцінкою (гордість, триумф, shame, guilt і т.д.);
- ✓ Емоції, які пов'язанні із ставлення до інших людей (жаль, злість, love, hate і т.д.).

Науковці виокремлюють декілька підходів до тлумачення співвідношення між «емоціями» та «емоційним станом». Відповідно до першого підходу, емоції та емоційний стан є абсолютно тотожними поняттями. Тоді як другий підхід тлумачить емоції як форми прояву емоційного стану, саме цим підходом ми будемо послуговуватися у нашій роботі.

Емоційний стан – це стан психіки, який об'єднує в собі настрої, внутрішні почуття та емоції людини, які є переважаючими в цей момент (Загнітко, 2012). Існує три основних групи, що описують емоційні стани це :

- 1) Мовні засоби (тобто номінація емоцій);
- 2) Текстові засоби (тобто пояснення емоцій за допомогою різноманітних лексичних прийомів: авторські ремарки, опис пейзажу, контекст і т.д.);
- 3) Дискурсивні засоби (тобто паралінгвістичні засоби: міміка, жести, рухи тіла і т.д.).

Отже, вірш є переважно невеликим за обсягом римованим поетичним твором, що характеризується своєю високою емоційною виразністю, яка реалізується за допомогою відповідних мовних засобів, що описують емоційний стан ліричного героя. Емоційний стан являє собою стан психіки, який відображає сукупність домінуючих в цей момент настроїв, переживань та емоцій людини.

1.2. Типи лексики на позначення емоцій та емоційного стану

При описі емоційних характеристик слова сучасні лінгвісти оперують різними поняттями. Таким чином лексику, що зображує емоції або емоційні стани, називають: «емоційною», «емоційно забарвленою», «емоційно – оцінною», «експресивною» або «емоційно експресивною» лексикою. Також набув широкої вживаності термін «емотивна лексика» (Березовська-Савчук, 2018: 103). Усі ці поняття є частково взаємозамінними, тому розглянемо найуживаніші з них.

До емоційної лексики належать слова, що мають у своєму значенні компонент оцінки, та які служать для вираження почуттів, емоцій, позитивного або негативного ставлень людини до дійсності (Журавльова, 2018). Також цей термін використовується для характеристики мовних одиниць, які виражають емоції та почуття у вигляді понятійних знаків (злість, хвилювання, love, hate і т.д.).

Згідно з класифікацією Д. Шмельова, виокремлюють 3 типи емоційної лексики, а саме (Ковалюк, 2020):

- 1) Слова, що позначають емоції та переживання (любити, страх, fear, anger і т.д.);
- 2) Слова, емоційність яких створена за допомогою засобів словотворення (гарнесенька, здоровезний, сонечко і т.д.);
- 3) Слова, в лексичному значенні яких, уже міститься відповідна оцінка позначуваних явищ (здоровило, велетень, fool, handsome і т.д.);

На думку самого Д. Шмельова, лише дві останні групи слів можна віднести до емоційної лексики. Оскільки, слова, які лише називають певні емоції та почуття – не є забарвленими цими емоціями, а тільки відображають їх за допомогою свого значення (Березовська-Савчук, 2018: 99 – 110).

До емоційно забарвленої лексики відносяться мовні одиниці, які мають позитивний або негативний емоційний відтінок у своєму значенні (Загнітко, 2012). Цей тип лексики автор художнього твору використовує з метою надання висловлюванням емоційного забарвлення і також для того, щоб

надати ліричному персонажу або його вчинкам емоційно-оцінного відтінку. Мовознавці виділяють чотири типи емоційно забарвленої лексики, а саме (Митько, 2019):

- 1) Книжна піднесена лексика (благословенний, бентежити, мислити і т.д.);
- 2) Поетизми (десниця, чоло, уста і т.д.);
- 3) Розмовно-побутова лексика (сонечко, водичка, смакота і т.д.);
- 4) Вульгаризми (п'яткати, ляпати, босяцюга і т.д.).

Емотивність – являє собою лінгвістичну характеристику тексту, як сукупність усіх наявних у тексті мовних засобів, які виражають емоційність мовця, та здатні викликати емоції (Ковалюк, 2020). До емотивної лексики мовознавці відносять, в першу чергу, слова і словосполучення, в яких втілено емоціогенні знання й емоційний досвід людини про навколишній світ (Романова, 2011: 177).

Одним із провідних лінгвістів, який працював над питаннями емотивності та вираження емоційного стану, був науковець В. І. Шаховський. Відповідно до його класифікації, існує три групи лексики, що презентують емотивність (Березовська-Савчук, 2018: 99 – 110):

- 1) лексика, що називає емоції;
- 2) лексика, що описує емоції;
- 3) лексика, що виражає емоції.

Проте, сам вчений як і його колега Д. Шмельова також вважає, що лексика, яка називає емоції (щастя, радість, sadness, envy і т.д.), не є емотивною, оскільки така лексика містить лише поняття про певні емоції, а не виражає емоційний стан внутрішнього «я» героя чи автора твору.

Слід вказати що, емотивність виражається на всіх мовних рівнях, а саме: на фонологічному, на лексичному, на рівні речення та цілого тексту (Степанюк, 2016: 38). Це відбувається за допомогою словотворчих, лексичних та синтаксичних засобів.

Підсумовуючи вище сказане, зауважимо, що всю лексику на позначення емоцій та емоційного стану можна розділити на три наступних категорій : 1) лексика, яка номінує емоції; 2) лексика, яка описує емоції; та 3) лексика, яка виражає емоції. Проте, лексика, яка лише називає емоції, багатьма вченими розглядається як нейтральна лексика, оскільки вона тільки номінує емоції, а не виражає певний емоційний стан. Також більшість понять, що характеризують лексику, яка виражає, описує або позначає емоції – є частково взаємозамінними. Проте, у роботі для подальшого аналізу ми керуватимемося поняттями «емоційна» та «емоційно забарвлена» лексика.

1.3. Способи вираження лексики на позначення емоційного стану

Для того, щоб передати емоційний стан ліричного героя чи надати поезії більшої емотивної виразності, поет використовує емоційну та емоційно забарвлену лексику, яка реалізовується на різних мовних рівнях (Подвойська, 2018: 46). Тож лексичні одиниці, які вживаються для передачі емоцій чи емоційних станів, вже за своїм змістом маркуються як емоційно забарвлені.

З точки зору лінгвістики, автор може застосовувати різні способи вираження емоцій, емоційного стану та емотивності в цілому, а саме:

- 1) Номінація (назва емоцій чи почуттів);
- 2) Дескрипція (опис внутрішнього стану ліричного героя за допомогою різноманітних мовних засобів);
- 3) Експресія (вираження емоцій та почуттів на різних мовних рівнях).

Таким чином, маркером емоційної наповненості тексту можуть слугувати, в першу чергу, назви емоцій, які здебільшого виражаються іменниками (щастя, радість, fear, sadness і т.д.) та опис емоційного стану ліричного героя (щасливий, радісний, terrible, sad і т.д.), який найчастіше виражається за допомогою прикметників (Goddard, 2018).

Крім того, емоції та емоційний стан ліричного героя може бути не тільки названий, а ще й охарактеризований, завдяки певним фізичним

відчуттям чи через дії самого героя, що також свідчить про наявність емотивного мотиву вірша.

Також емоції та емоційний стан ліричного героя поезії можуть передаватися завдяки використанню наступних мовних засобів (Березовська-Савчук, 2018: 99 – 110):

- ✓ Прислівників (тяжко, важко, easily, coldly і т.д.);
- ✓ Дієслів (мовчати, плакати, to miss, to worry і т.д.) (Goddard, 2018);
- ✓ Вигуків (О! Ах! Oh boy! Woop! І т.д.);
- ✓ Стійких конструкцій (в яких емоції називаються прямо за допомогою використання різних емоційних слів: мені страшно; мені сумно; I'm grateful; I'm excited і т.д.). (Петренко, 2018: 83);
- ✓ Засобів словотворення (зменшувально-пестливі або збільшувально-згрубілі суфікси: тонесенький голосочок, біднесенький, гіркущий, страшенний і т.д.);
- ✓ Синтаксичних структур (повтор, інверсія, еліпсис і т.д.);
- ✓ Художніх засобів (епітети, метафора, гіпербола і т.д.);
- ✓ Авторських неологізмів;
- ✓ Фразеологічних зворотів (що, насправді, майже ніколи не зустрічається у віршах).

Слід зауважити, що емоції практично не можливо виразити лише за допомогою одного мовного засобу, оскільки емотивність зазвичай виражається комплексом мовних засобів на різних рівнях мови (Баюн, 2015: 233). Кожний мовний рівень має притаманні йому мовні засоби, які виражають емоції.

Таким чином, можна зробити висновок, що емоційна та емоційно забарвлена лексика може виражатися за допомогою різноманітних частин мови, стійких та синтаксичних конструкцій, через засоби словотворення та входити до складу художніх засобів. Більш того, емоційна та емоційно забарвлена лексика може бути представленою на різних мовних рівнях.

Висновки до Розділу 1

1. Отже, як було встановлено, вірш – це невеликий поетичний твір, який написаний ритмізованою мовою, та в якому рядки римуються між собою.

2. Читаючи вірші, ми з легкістю відчуваємо провідний емоційний мотив та заглиблюємося в емоційний стан ліричного героя або поета. Емоційний стан представляє собою реакції організму, які виникають у відповідь на внутрішні або зовнішні тригери, та які відображають суб'єктивне ставлення людини до тієї чи іншої ситуації.

3. Способи реалізації емоцій та емоційного стану у віршах досі залишаються актуальною темою досліджень. Лінгвісти розглядають вираження емоцій саме за допомогою вербальних засобів комунікації. Так, вивчаючи емоційну характеристику слова, мовознавці найчастіше використовують такі поняття, як : «емоційна», «емоційно забарвлена» та «емотивна» лексика. Ці поняття є частково тотожними, проте в подальшій роботі, ми будемо оперувати термінами «емоційна» та «емоційно забарвлена» лексика.

4. Найчастіше емоційна та емоційно забарвлена лексика в поезіях слугує домінантним фактором вираження емотивності. Адже саме завдяки використанню емоційної та емоційно забарвленої лексики вірш наповнюється емоційною виразністю.

5. Таким чином, реалізація емоцій та емоційного стану у віршах може здійснюватися наступними способами: за допомогою частин мови (іменників, прикметників, прислівників, дієслів та вигуків); через використання: стійких конструкцій, синтаксичних структур, засобів словотворення, художніх засобів та індивідуально-авторських одиниць. Проте, слід зазначити, що емотивність, зазвичай, виражається за допомогою сукупності мовних засобів на різних рівнях мови.

6. Сучасна українська та англійська мови мають достатньо великий арсенал мовних засобів для вербального вираження емоцій та емоційних станів.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТА АНГЛОМОВНИХ ВІРШАХ ПРО ВЕСНУ

2.1. Особливості функціонування лексики на позначення позитивного емоційного стану

У поезії весняна пора року була висвітлена багатьма світовими письменниками. Саме цей природній феномен вважають уособленням жаги до життя, адже все те, що здавалося мертвим взимку – повертається до життя восени.

Неймовірна краса весняної природи, її багатство, щедрість та масштабність захоплюють багатьох. Саме зображення та возвеличення величі весняної краси і є одним із провідних мотивів весняної лірики.

Вірш українського поета Миколи Вороного «Блакитна Панна» (1912) (Вороний, 1913) вважається гімном весняної природи та її гармонії. Емоційний стан ліричного героя вірша є піднесеним, радісним та щасливим. Ліричний герой, як і вся природа, з нетерпінням вітає прихід весни, підтвердженням цього слугує використання емоційно забарвленої лексики, яка виражається урочисто молитовним вигуком: *Вся земля / Їй виспівує: «Осанна!»*./

Для опису образу весни поет використовує наступні прикметники, які можна віднести до емоційної лексики, а саме: запашна, довгождана, нездоланна, чарівна – їх функція полягає в створенні образу тієї вишуканої Блакитної Панни, з якою Микола Вороний і ототожнює весну: *Ось вона – Блакитна Панна!...*./ Сама лексема «весна» у поезії пишеться з великої літери ніби власна назва, що підкреслює неповторність та унікальність цієї пори року.

Весна у вірші набуває персоніфікації, це відбувається за допомогою використання емоційно забарвлених дієслів, функція яких полягає у посиленні експресивності поезії: *Лине вся в прозорих шатах,/ Сяє усміхом примар/ Ось*

вона вже крізь блакить/ *Майорить*,/ *Сяє* вродою святою,/ *Сміючись* на пелюстках/.

У поезії сміх весни автор описує словосполученням «промениста роса», де прикметник «промениста» є прикладом емоційної лексики, що в свою чергу, доповнює загальну емотивність тексту. Також автор деякою мірою зображує і навколишню красу природи, використовуючи емоційну лексику на кшталт : *З-поза хмар*,/*Попелястих, пелехатих*/.

Підтвердженням піднесеного емоційного стану ліричного героя можна вважати наступні рядки: *І уже в душі моїй /В сяйві мрій /В'ються хмелем арабески, /Миготять камеї, фрески,/ Гомонять-бринять пісні /Голосні /І сплітаються в гротески*/. В цих рядках також наявні приклади емоційно забарвленої лексики, яка виражена дієсловами: в'ються та миготять, а дієслово «гомонять-бринять» є власне авторським неологізмом. Основна функція використання цих дієслів має на меті відображення урочистого емоційного стану ліричного героя, у зв'язку з приходом блаженної пори року – весни.

Продовжує захоплюватися та прославляти красу весни і англійський поет Джерард Гопкінс у вірші «Spring» (1877) (Hopkins, 1985). Поезія власне і розпочинається доволі красномовним рядком: *Nothing is so beautiful as Spring*/. Автор також виражає особливу шану до весни, пишучи її ймення з великої літери. Емоційний стан ліричного героя поезії сповнений радості, щастя та внутрішнього умиротворення, ліричний герой з великою насолодою милується пануванням весни довкола.

Насичену пейзажну палітру весняної пори створюють наступні прикметники з емоційним відтінком : *When weeds, in wheels, shoot long and lovely and lush / The glassy peartree leaves and blooms, they brush / The descending blue; that blue is all in a rush /A strain of the earth's sweet being in the beginning*/. Їх функція полягає у зображенні багатства та різноманіття весняної природи та її цілісності.

Для досягнення емоційно-експресивної виразності поезії автор звертається до біблійних мотивів та використовує наступні слова та словосполучення: *in Eden garden, Christ, lord, sinning, maid's child* – функція цих слів полягає у створенні підсилюючого емоційного фактору, який впливає на читача через релігійні засади.

Наявність вигуку в останньому рядку поезії є досить сильною емотивною ознакою тексту, яка свідчить про вираження захоплення та прояву певної пошани ліричного героя вірша до весняної пори: *Most, O maid's child, thy choice and worthy the winning/*. В поезії також наявний такий художній засіб, як оксюморон: «*little low heavens*», його функція полягає в додатковому емотивному навантаженні тексту.

Для передачі умиротвореного емоційного стану ліричного героя та його захоплення усім, що відбувається довкола, автор використовує такий художній засіб, як риторичне питання: *What is all this juice and all this joy?!* Цей рядок вірша містить слово, яке номінує емоцію – радість (*joy*). Тобто автор прирівнює настання весни до радості людського існування.

Також з приходом весни серця людей знову сповнюються надією та вірою в краще. Адже, проводячи аналогію між природою та життям, ми можемо відстежити закономірність, що після холодних та темних часів, завжди настає період пробудження та розквіту.

Саме заклик до оптимістичного мислення та безкінечної віри є провідною ідеєю вірша «Давня весна» (1894) (Леся Українка, 1899) легендарної української письменниці Лесі Українки. Емоційний стан ліричної героїні, яку ми можемо ототожнювати зі самою авторкою, сповнений радості, вдячності та нескореного оптимізму.

Поетеса описує весну за допомогою значної кількості емоційної лексики, яка виражається прикметниками: *весела, щедра, мила, стокрила, ясна, радісна* – вони виконують експресивну функцію, та зображують ставлення ліричної героїні до цієї пори року.

Щоб придати енергійності весні, авторка звертається до персоніфікації: *Промінням грала, сипала квітки, / Вона летіла хутко, мов стокрила, / Дарунки всім несе вона, ясна, / Для мене тільки дару не придбала, / Мене забула радісна весна*". Всі ці дієслова функціонують в якості додаткової характеристики весни, як періоду року, коли все навколо оживає та приймає чудесні подарунки природи.

Проте, саме гра на контрасті між розквітаючою та вируючою природою, і в той же час, самотною та хворобливою ліричною героїнею – і є одним із основних факторів емотивної виразності поезії: *Співало все, сміялось і бриніло, / А я лежала хвора й самотна* /.

Однак, буквально за декілька хвилин весна завітала і у вікно до ліричної героїні, подарувавши їй неймовірні емоції: *Моя душа ніколи не забуде / Того дарунку, що весна дала* /.

Поетесі було не обов'язково бачити весь весняний краєвид, аби її серце сповнилося вдячності, їй було достатньо всього-на-всього легенької присутності весни у своїй «тісній хатині».

Використовуючи зменшувально-пестливі суфікси, Леся Українка посилює загальну емотивність поезії, це ми можемо спостерігати на прикладі наступних словосполучень: «листячко зелене», «білесенькі квітки».

Поезія багата на емоційну та емоційно забарвлену лексику, яка виражена здебільшого іменниками (дар, хатина); прикметниками (співучії, веселя, самотна); та дієсловами (загомніло, замиготіло). Функція цих слів полягає у підсиленні експресивності поезії.

Вірш англійського поета-романтика Альфреда Теннісона «Now fades the last long streak of snow...» (1850) (Tennyson, 1850) також навіює нам віру в те, що незважаючи ні на що, життя триває. Адже цю поезію автор написав після втрати свого близького товариша Артура Генрі Галлама. Момент настання весни поет розцінює, як знак того, що життя продовжує вирувати та дарує нові підстави для віри у краще.

Емоційний стан ліричного героя, котрого ми також можемо ототожнювати з самим автором, є щасливим та гармонійним. Ліричний герой

з гідністю витримав усі життєві труднощі та негаразди, і з приходом весни він відпускає весь свій душевний біль, а його серце сповнюється життєрадісністю. Підтвердженням цьому слугують рядки поезії: *Spring wakens too; and may regret/ Becomes an April violet,/ And buds and blossoms like the rest/.*

Поет зачаровано змальовує прихід весни та відповідну зміну пейзажу довкола. Насичену колористичну палітру природи створює використання емоційної лексики в складі епітетів, функція яких полягає в створенні миловидної весняної атмосфери: «the **last long** streak of snow», «**ashen** roots», «the woodland **loud** and **long**», «a **lovelier** hue», «**living** blue», «**greening** gleam».

Поезія також багато на такий художній засіб, як персоніфікація: «**rings** the woodland», «the distance **takes** ... and **drown'd**», «**dance** the lights», «spring **wakens**», «my regret **becomes**... and **buds** and **blossoms**». Функція використання персоніфікації полягає в створенні «живої» картини, коли все навколо стрімко повертається до життя, цим самим вселяючи віру та надаючи сили ліричному герою.

У вірші наявна також емоційна лексика виражена за допомогою іменників, функція яких полягає у позначенні почуттів та емоційного стану. Словосполучення «**happy** birds» відображає позитивну емоційну реакцію всього живого на прихід весни, тоді як словосполучення «my **regret**» в свою чергу, дає коротку емоційну характеристику душевного стану ліричного героя. Проте, врешті-решт, усі душевні терзання героя також підкорюються весняній красі та перетворюються на «April violet», що знову ж таки возвеличує внутрішній оптимізм героя вірша.

У найкрасивішу пору року, на фоні безмежної блакиті неба вся природа вдягається у найкращі барви, довкола лунають голоси птахів, а повітря сповнене любові. Саме у поезіях про весну автори часто звертаються до теми любові. Любові до приголомшливої краси весняної природи, любові до життя, любові до батьків, друзів та людей в цілому.

Українська поетеса Ірини Жиленко у своєму вірші «Весна і Мама» (1986) (Жиленко, 1986) порівнює і прирівнює красу, ніжність та тендітність постаті мами до весняної пори. Провідний мотив вірша полягає у зіставленні весни та мами, в ролі основоположниць життя, адже вони обидві дарують нове життя.

Емоційний стан ліричної героїні поезії сповнений теплих почуттів, приязні та любові до мами. Саме через чутливе зображення весни у всій її красі, авторка відтворює лагідне та любляче ставлення до мами: *Ви помічали, може, – / Кожна Мама із Весною схожа? / Що Весна із Мамою – сестриці... /* У вірші лексеми «весна» та «мама» пишуться з великої літери, що підкреслює їх важливу роль.

Емотивну виразність вірша створює широке використання емоційної лексики, яка виражена різними частинами мови. Іменниками: оченята, котики, вербичка, ведмедик, мамуня, матуся, кучугура, листочок, коник, сонечко, сестриці – більшість з яких утворена за допомогою зменшувально-пестливих суфіксів, функція яких полягає в емотивному наповненні тексту. Дієсловами: «котики **муркочуть**», «листочку **обридло ... бурмоче**», «**Засурмили** слончики». У рядку: – *Ой, матусю, кучугура тана.* / – присутній емоційний вигук «ой», функція якого полягає в передачі щасливого передчуття приходу весни ліричною героїнею.

Для створення додаткової експресивності І. Жиленко використовує художні засоби. Епітети: «**ласкавий** вітер», «листочок **непосида**», «слончики **веселі**», «коник **кольоровий**», «Африка **далека**», «**Премудрий** Слон». У тексті присутня й персоніфікація: «**не спиться** річці», «проліску **не спиться...поспішає** родиться», «Весна **сказала**», «Весна **поспішає**», «**поспішають** квіти», «**помішають** журавлі», «**поспішає** сонечко», «**говорив** Примудруй Слон». Функція персоніфікації у цьому вірші полягає в демонстрації бажання усього живого пошвидше зустрітися з Весною, адже вся природа сповнена любові до весняної пори.

Оспівування та звеличення весняної краси, гімн любові до неї – автоматично стають возвеличенням Мами та проявом ніжних почуттів і до неї, адже у поезії вони з Весною «сестриці».

Бурхливість весни, її раптовий прихід у життя, від якого все навкруги звучить по-іншому – часто ототожнюють з приходом кохання у життя людини. Адже той емоційний сплеск, який відбувається у душі закоханої людини, подібний сплеску цвітінню весняних квітів.

Так у своєму вірші «A spring morning» (1829) (Clare, 1835) англійський поет Джон Клер зображує магію весняної пори, коли все, що відбувається навколо, створює єдину симфонію любові: *And every sound that meets the ear is Love*/. Гармонійна взаємодія закоханого ліричного героя вірша з весняною природою є провідним мотивом вірша. Адже вся та весняна благодать, яка вирує зовні, є уособленням внутрішніх емоцій героя.

Емоційний стан ліричного героя пронизаний почуттям палкої закоханості. Герой сприймає світ через призму високого почуття, підтвердженням цього слугує його манера опису весни, та як під її впливом усе навколо стає чуттєвішим. У вірші любов є проявом весни, а весна – уособленням любові, тобто у світі ліричного героя Джона Клера ці два поняття є взаємозалежними, тому і лексема «Spring», і лексема «Love» пишуться з великої літери, щоб підкреслити їхню могутність та велич.

Емоційно-настроєва палітра поезії сповнена емоційної лексики, вираженої прикметниками у складі епітетів: «**gorgeous** drapery», «**laughing** springs», «**untouched and free** flowers», «**bold** rifling», «**amour** bee», «**happy** time», «**Love's lone** pilgrimage», «**mossy** oaks», «**softer** notes», «**joy's** excess» – функція яких полягає в передачі всієї гами позитивних емоцій, які відчуває ліричний герой у своїй душі.

Для відображення присутності весни довкола, поет використовує персоніфікацію: «the Spring **comes**», «hills and deals **breathing**», «May **flings**», «the happy time **is come**», «Love's lone pilgrimage **finds**», «the foxes **play**», «the flowers **join** lips», «the leaves **join** lips», «the ear **meets**» – функція цих дієслів

зосереджена у відображенні дій природи під впливом чудодійної сили кохання.

Прихід весни ліричний герой сприймає з довгоочікуваною радістю, та відразу відчуває її масштаб: *The Spring comes in with all her hues and smells/*. Ліричний герой вірить і знає, що саме весною Любов навідається у серця багатьох людей: *And Love's lone pilgrimage now finds a home/*.

Отже, проаналізувавши вищенаведені вірші можна зробити висновок, що в контексті позитивних емоцій, поети у своїх творах завжди возвеличують пишність весняної природи, яка разом зі своїм процвітанням, дарує віру в краще та сповнює серця людей любові до світу. Найкращим способом передачі мажорного емоційного стану ліричних героїв віршів є використання емоційної та емоційно забарвленої лексики в позитивному ключі. Функція цієї лексики полягає в підсиленні та поглибленні загальної емотивності вірша.

2.2. Особливості функціонування лексики на позначення негативного емоційного стану

Незважаючи на всі ті радісні лейтмотиви, які собою провокує прихід весни, деякі люди продовжують перебувати у пригніченому емоційному стані. Виникає повна дисгармонія між внутрішнім станом людини та зовнішніми чинниками. Адже, коли на душі важко та сумно, той факт, що довкола все буває енергією життя – тільки більше тисне на людину.

Сучасна українська письменниця Надія Красоткіна у своєму вірші «Весняний дощ» (2016) (Красоткіна, 2016) зобразила неспокій, який панує у душі людини, на фоні сірих та дощовитих весняних днів: *І стало сіро-сіро, прохолодно,/ Вже полудень, а скрізь якась нітьма/*. Провідним мотивом вірша є віддзеркалення душевної гіркоти ліричної героїні у похмурій погоді, а також вплив самої погоди на стан персонажа.

Навіть, на перший погляд, завжди привітна та лагідна весна – у поезії стає сповненою проливних дощів, що також відображається на емоційному

стані ліричної героїні: *Така погода тугу наганяє,/ Тому якось незатишно мені/*. Проте, лірична героїня з розумінням ставиться до проявів весняної незгоди, це можна прослідкувати з останніх рядків вірша: *Весна з собою повідь принесла./ Водю щедру землю вдовольняла, / Хоч на тепло не щедру була/*.

Основною характеристикою тужливого емоційного стану героїні вірша стають наступні конструкції з використанням емоційної лексики, яка виражена прислівником та іменником: «якось **незатишно** мені» та «і дуже **жаль**». Функція цих лексем полягає у конкретизації емоцій смутку, які панують у душі ліричної героїні.

Використання емоційної лексики в поезії є одним із домінантних факторів вираження емотивності. Вірш багатий на слова, емоційна виразність яких створюється за допомогою зменшувально-пестливих суфіксів: танок, крапельки, сонечко, дощик. Функція цих слів полягає у відображенні сприйняття ліричною героїнею похмурої погоди та весни в цілому.

Для більш точної передачі навколишньої картини, яка є повністю тотожна журливому душевному стану героїні, авторка використовує емоційну лексику на кшталт: *Калюжі **повні** всюди **налило**./ Все небо **затягло**, **заволікло**.../І стало **сіро-сіро**, **прохолодно**./ А дощ не припиняє **плюскотіти**./ Вже **повна-повна** річка **попливла**/ І **розлилась**, **усе позаливала**/. Ці слова допомагають читачеві краще відчутти та проникнутися атмосферою весняної зливи.*

Емоційну функції також виконують слова, які називають, описують та характеризують емоції, серед них іменники (туга, пільма, жаль), прислівник (незатишно) та дієслово (не хочеться).

У вірші присутня певна гра на контрасті, вона полягає у фінальній характеристиці весни, з точки зору, героїні вірша. Вона стверджує, що весна була сповнена дощів: *Водю **щедру** землю вдовольняла/*. Але залишилася скупюю на тепло, і так і не зуміла зігріти душу ліричної героїні: *Хоч на тепло **не щедру** була/*.

На протигагу своїй колезі Н. Красоткіній, англійський поет Девід Лоуренс у своєму вірші «The enkindled spring» (1940) (Lawrence, 1940) зображує весну із зовсім іншої сторони. Весна порівнюється з хаотичним вогнем, який неможливо ні контролювати, ні підкорити. Тема вірша – це зображення зародження весняної енергії, яка виникає тихо, але невдовзі як той вогонь, поглинає все на своєму шляху: *This spring as it comes bursts up in bonfires green/.*

Розквіт природи весною автор асоціює з нещадним та нестриманим полум'ям. Саме поєднання весняної тематики з вогнем створює особливе емоційне напруження поезії. Доказом цього слугує використання автором такого художнього засобу як риторичне питання: *And I, what fountain of fire am I among/ This leaping combustion of spring?/*

Емоційний стан ліричного героя вірша нестійкий, герой деякою мірою розгублений та спантеличений, оскільки він безсилий проти такої стрімкої енергії весни. Підтвердженням прискорення темпу життя з приходом весни служить наступний рядок вірша: *Faces of people streaming across my gaze/.*

Завдяки використанню емоційної лексики, яка функціонує в якості основного засобу загострення емотивної насиченості вірша, автору вдалося влучно передати емоційний стан героя: *I am **amazed** at this spring, this conflagration/ My spirit is **tossed** /About like a shadow **buffeted** in the throng/Of flames, a shadow that's gone **astray**, and is **lost**/.*

Наявні епітети у вірші, в складі яких присутня емоційна лексика, виражена здебільшого іменниками і прикметниками, виконують експресивну функцію: «**bonfires green**», «**wild puffing**», «**flame-filled bushes**», «**wild gyration**», «**leaping combustion of spring**». Варто зазначити, що більшість епітетів тою чи іншою мірою пов'язані саме з уособленням весни через концепцією «вогню» у вірші.

Весна не завжди дарує нові мрії та надії, інколи вона вкарбовується в пам'яті як холоднокривна, підступна та химерна пора. Весна може нести з собою розруху, біди та нещастя. Саме на гострому контрасті «очікування»

від весни та її «реальності» багато авторів змальовують занепад людської душі та страждання, яких вона зазнає. Адже весна зазвичай асоціюється з чимось приємним, що ніяк не можна пов'язати з горем, сумом чи навіть розпачем. Однак саме зображення весни через призму болю допомагає якнайяскравіше висвітлити емоційний стан ліричного героя та ідею всього вірша в цілому.

Саме про таку весну пише у своєму вірші «Страшна весна» український поет Вадим Лесич (1954) (Бойчук та ін., 1993). Провідний мотив вірша – розповідь ліричного героя про страшну весну, яка забрала життя багатьох людей та вбила усю надію героя на краще життя.

Емоційний стан ліричного героя депресивний, зневірений, сповнений страху та відрази до всього, що відбувається довкола: *Весь смуток днів, що розбрелись полями, / – в очах застигли в посинілі плями/*.

Рядки, в яких автор описує образ весни, сповнені емоційної лексики: *В холодний відсвіт мертвої весни/ – Ні, цій весні – не перейти у літо!./ їй – метеором випасти з орбіти,/ І впасти їй – у власну тінь/ – Це не весна була – ця корчів хвища,/ ця смерть страшна ще ненародженого літа.../ – Це не весна була – ця прірва чорного жахіття, / цей клекіт пекла – свист і крик, / що біль у вічність нам прорік!.../* Всі ці слова функціонують в якості підсилення емоційного концепту «страшної весни» та по-особливому впливають на сприйняття поезії читачем.

Поезія багата на епітети, які представлені за допомогою прикметників та іменників: «примари **трупні**», «**безликі** труби», «**смуток** днів», «**непрозорі** хвилі», «**безкрилий** обрій», «**блискучі** катастрофи», «**кам'яні** обличчя», «**ненароджене** літо», «**чорне** жахіття». Вони функціонують в якості одного з найвиразніших факторів емотивності вірша, та створюють емоційно-експресивний вплив на читача.

Додаткова експресивність вірша досягається використаним автором емоційним вигуком: *О, даремно в непрозорих хвилях котилась річка!//* Цей

рядок поезії свідчить про розуміння ліричним героєм усього того жахіття, що відбувається довкола.

У вірші містяться багато емоційних лексем, виражених здебільшого іменниками: смуток, звір, зло, тучі, цвинтарі, смерть, катастрофи, пекло, крик, біль; та прикметниками: мертва, жорстока, безсила, страшна. Усі ці слова відтворюють чітку емоційну картину жорстокості світу, яку бачить ліричний герой.

Наявна у вірші персоніфікація зла та смерті, функціонує в якості підкреслення безсилля ліричного героя в цьому немічному світі: *Людина – була як звір. Жорстока – і безсила/ опертись злу. А зло, як повідь туч, / ширяло, клубилось чимдуж!.../ Усіх перемагала – смерть/.*

Мотив певного розчарування в житті та пригніченого емоційного стану наявний також у вірші «Spring» (1921) (Millay, 1921) американської письменниці Едні Міллей. Красу весни лірична героїня вважає оманливою, та знає, що вона швидкоплинна. Темою вірша є зображення гіркого досвіду ліричної героїні та її душевного неспокою, який змушує піддавати сумніву усю мальовничість весняної пори року.

Емоційний стан ліричної героїні пронизаний болем, жалем та незадоволенням тим, що відбувається. Доказом цього слугує риторичне запитання: *To what purpose, April, do you return again?/* Героїня зневірилася в житті, підтвердженням цього є рядки поезії, в яких авторка використовує лексику, емотивність якої виявляється в контексті цієї поезії: *Life in itself/ Is nothing./ An empty cup, a flight of uncarpeted stairs/.*

Квітень не здатний змінити ставлення ліричної героїні до себе, оскільки вона знає, що вся ця ілюзорна краса скоро минеться – а пережитий нею гіркий досвід навіки залишиться: *I know what I know/.* Ставлення героїні до квітня зображено в наступних рядках: *To what purpose, April, do you return again? / You can no longer quiet me.../ April/ Comes like an idiot, babbling and strewing flowers/.* Авторка навіть використовує емоційно забарвлене слово

«idiot», для передачі всієї зневаги ліричної героїні до квітня, та весни в цілому.

Серця ліричної героїні сповнене смутку та гіркоти, вона не хоче вдавати, що все прекрасно, оскільки знає, що насправді відбувається довкола: *Beauty is not enough./ It is apparent that there is no death. / But what does that signify? / Not only under ground are the brains of men/ Eaten by maggots/.*

Неабиякої експресивності віршу надає використана поетесою емоційна та емоційно забарвлена лексика, яка виражається іменниками: beauty, death, idiot; та прикметниками: «**little** leaves», «the sun is **hot**», «the smell is **good**», «**empty** cup». Ця лексика функціонує в якості засобів відтворення емоційного стану ліричної героїні вірша.

Як з приходом весни зароджується нові почуття, так само прихід весни пробуджує спогади про давно вже згасле кохання, непомітні сліди якого залишаються у серці ще надовго.

Вірш сучасної української письменниці Оксани Пахльовської «Розчиниш крижане вікно весни...» (1988) (Пахльовська, 1988) наскрізь пронизаний романтичними мотивами. Поетеса у вірші змальовує драматичне кохання, яке має свої недоліки та вади, це кохання прирівнюється до весни, яка цьогоріч також доволі похмура та навіть з снігами.

Емоційний стан ліричної героїні спокійний, проте подекуди відчувається весь смуток та печаль, які осіли на дні її душі. Легка емоційна напруга передається наступними рядком: *Знов пада сніг і знову розтає/.* Незважаючи на те, що вже настала весна, але цей «сніг», який продовжує іноді випадати – символізує певні незгоди, які час від часу також виникають у житті ліричної героїні.

Поетеса у вірші чітко передає емоційний стан героїні, використовуючи при цьому емоційну лексику, виражену прислівниками: *Нехай нам сумно, але це минеться./ Нехай нам **трудно**,/ і нехай нам сумно/.* Функція цих лексем виражається в конкретному найменуванні емоцій, які відчуває лірична героїня.

У вірші наявні епітети, виражені прикметниками, функція яких полягає у створенні та відтворенні емоційно-настроєвої палітри поезії: «**крижане** вікно весни», «світ і **мудрий**, і **безумний**». Також присутня персоніфікація: «юність **плаче**», «досвід **буде оборонцем**» – вона допомагає посилити сумний емоційний мотив вірша.

Цей вірш можна вважати взірцем інтимно-пейзажної лірики, оскільки авторка вміло скомпонувала та описала почуття і переживання ліричної героїні на фоні весни: *Є ця весна. І ми на світі є/*. Це збірне «ми» поєднує образ ліричної героїні та її коханого, саме через це «ми» героїня і дає характеристику їхнім спільним емоціям: *Нехай **нам** трудно,/ і нехай **нам** сумно/ Хай **наша** юність плаче горілиць/*.

Завершальним акордом поезії слугують останні рядки, в яких також використана емоційна лексика, емотивність якої є контекстуальною: *А ми з тобою – тільки двоє птиць,/ котрі летять між мороком і сонцем/*. Іменники «морок» і «сонце» тут символізують всю дуалістичність емоційного стану ліричної героїні та її почуттів.

У вірш «Spring rain» (1917) (Teasdale, 1917) американської поетеси Сари Тісдейл перша весняна злива викликає спогади про давно забуте кохання. Тема вірша – розповідь про романтичні спогади ліричної героїні, якій їй навіяла весняна гроза: *I thought I had forgotten, / But it all came back again/ Tonight with the first spring thunder/*.

Емоційний стан героїні вірша поглинутий журбою та смутком, які виникли внаслідок згадки про колишнє кохання. Про кохання, яке вже згасло, і яке героїня намагалася забути, проте так і не змогла: *I thought I had forgotten/*.

Приклади емоційної лексики наявні в епітетах, виражених за допомогою прикметників. Вони функціонують в якості універсальних засобів прояву емоцій та почуттів у поезії: «the street was **lashed**», «**little golden waves**», «the **wild rain**», «**wild thunder**», «my heart was **wild and gay**».

Персоніфікація, яку використовує поетеса, функціонує як додатковий спосіб створення емоційної напруги, це відбувається завдяки використанню емоційної лексики: «the storm **swept by**», «thunder **gripping**», «lightning **scrawled**», «eyes **said**», «lips would ever **say**».

Поезія багата на лексику, емоційна значущість якої виявляються контекстуально, та функція якої полягає в підсиленні емотивного забарвлення тексту. Ця лексика виражена іменниками: rush, rain, thunder, storm, river, waves. Легко помітити, що більшість емоційно навантажених іменників мають у собі концепт «води», що власне і перегукується з назвою самого вірша «Spring Rain». Також такі дієслова як: came back, swept by, gripping, scrawled – надають динамічності поезії та чинять емоційний вплив на читача.

Отже, розглянувши запропоновані вище вірші можна стверджувати, що в контексті негативних емоцій, автори у своїх віршах зображують весну з непопулярної точки зору. Весну, яка сповнена дощів та гроз, або, навпаки, весну, яка своєю шаленою енергією підкорює все довкола, і якій неможливо протистояти. Весну, яка вселяє зневіру та безсилля в душу людини, або весну, яка своїм приходом оживляє в пам'яті печальні спогади про кохання, яке давно вже згасло. Для передачі мінорного емоційного стану ліричних героїв віршів поети використовують емоційну та емоційно забарвлену лексику. Функція цієї лексики полягає у створенні та реалізації чуттєвої емотивності вірша.

Висновок до Розділу 2

1. До весняної тематики, завдяки її різноманіттю, зверталися багато поетів. Так, з одного боку, весна у віршах висвітлена у всій її разючій красі. Красі, яка надихає жити, творити та кохати. У таких віршах провідний емоційний стан ліричних героїв є позитивним: піднесеним, окриленим, сповненим надії та любові.

2. З іншого боку, автори часом змальовують весну доволі суперечливо. Весну, яка далека від того, щоб дарувати нові надії та сподівання на краще. Така весна не сіє квіти на полях – вона сіє зневіру, безсилля та біль у серцях людей. Емоційний стан ліричних героїв у таких поезіях є негативним, душі героїв сповнені смутку, розпачу та зневіри.

3. Настроєва палітра усіх поезій про весняну пору характеризується своєю виразністю та емотивною наповненістю. У віршах присутня значна кількість емоційної та емоційно забарвленої лексики, яка виконує низку важливих функцій, найголовніша з яких – створення емотивної насиченості вірша. Саме завдяки цим видам лексики відбувається вербалізація позитивних та негативних емоційних станів ліричних героїв, оскільки така лексика називає, описує та виражає емоції і почуття.

4. Найчастіше емоційна та емоційно забарвлена лексика у віршах про весну виражається: прикметниками, іменниками, дієсловами, прислівниками та вигуками, також вона входить до складу таких художніх засобів, як: епітетів, персоніфікацій та риторичних запитань. Усе вищеназване функціонує у ролі головних засобів вираження емоцій, почуттів та емоційних станів ліричних героїв в цілому.

5. Отже, українськомовні та англomовні вірші про весну характеризуються своєю яскраво вираженою емотивністю, яка досягається завдяки широкому використанню емоційної та емоційно забарвленої лексики.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У курсовій роботі ми визначали особливості функціонування лексики на позначення емоційного стану в українськомовних та англomовних віршах.

Вірш – це художній твір, в якому слова римуються між собою.

Емоційний стан – це стан психіки, який об'єднує в собі емоції та почуття людини, які є домінуючими в той чи інший момент.

В результаті цього дослідження ми дійшли висновку, що емоційна та емоційно забарвлена лексика відіграє ключову роль у створенні емотивної виразності вірша. Оскільки, використовуючи саме ці види лексики, автору вдається влучно передати емоційний стан ліричного героя вірша та емоції, які він відчуває.

Емоційна лексика поділяється: на слова, які позначають емоції та переживання; слова, емоційність яких створена за допомогою засобів словотворення; та слова, в лексичному значенні яких, уже міститься відповідна оцінка позначуваних явищ.

Емоційно забарвлена лексика, в свою чергу, поділяється на: книжну піднесену лексику; поетизми; розмовно-побутову лексику; та вульгаризми.

Емоційна та емоційно забарвлена лексика у віршах найчастіше виражається за допомогою самостійних частин мови: іменників, прикметників, дієслів, прислівників; та незмінної частини мови – вигуку. Також емоційна та емоційно забарвлена лексика може входити до складу художніх засобів: епітетів, персоніфікацій та риторичних запитань.

У роботі ми проаналізували різнотипні вірші про весну. Вірші, в яких образ весни зображений з позитивної точки зору, та емоційний стан ліричних героїв є радісним. Та вірші, в яких весна постає перед нами в образі лихої пори, в таких віршах емоційний стан ліричних героїв є негативним, сповнений печалі та зневіри.

Незважаючи на провідний мотив поезій про весну, усі вони сповнені емоційної та емоційно забарвленої лексики, основна функція якої полягає у

виражені позитивних та негативних емоційних станів героїв віршів, та у створенні образа самої весни.

Отже, у поетичному художньому дискурсі лексика відіграє особливу роль, адже саме завдяки влучному використанню слів, авторам вдається створити яскравий та емоційно наповнений текст.

RESUME

The term paper was devoted to the study of linguistic means used to denote emotional states in Ukrainian and English poems about spring.

The relevance of this work lies in the study of the most commonly used linguistic means which are used by poets to describe the emotional state of the lyrical hero of a poem about spring.

The object of the study is Ukrainian and English poems about spring.

The subject of the study is the linguistic means of denoting emotional states in Ukrainian and English poems about spring.

The purpose of the term paper is to study the peculiarities of vocabulary functioning to denote emotional states in Ukrainian and English poems about spring.

The purpose of this study is to achieve the following tasks:

1. To justify the theoretical foundations of the study of the peculiarities of vocabulary functioning to denote emotional states in poems about spring;
2. Provide an interpretation of the basic concepts: "poem", "emotions" and "emotional state";
3. Identify the classification of vocabulary to denote emotional state and emotions in general;
4. To perform an experimental investigation into the verbal techniques used to express emotions and emotional states in English and Ukrainian poems about spring;
5. Identify the peculiarities of vocabulary functioning to denote emotional states in Ukrainian and English poems about spring.

In the *first section* of the term paper, we provided a theoretical justification for the concepts of "poem", "emotions" and "emotional state"; we considered the classification of vocabulary to denote emotions and emotional state, and also established the ways of expressing vocabulary to denote emotions and emotional states in poems.

In the *second chapter* of the term paper, the verbal means of expressing emotional states in Ukrainian and English poems about spring were studied and their functions were established.

Keywords: emotions, emotional state, emotional and emotionally colored vocabulary, poem, spring, noun, adjective, epithet, metaphor, function.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Баюн, К. Й. (2015). Експресивність як мовна та мовленнєва категорія. *Вісник Житомирського державного університету. Серія філологічна*, 233, 232 – 236.
- Березовська-Савчук, Н. А. (2018). Лексика мовної репрезентації емоції смутку (на матеріалі поетичних творів Ліни Костенко). *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Серія філологічна*, 103, 99 – 10.
- Журавльова, Є. Г. (2018). *Поезії для читання, що викликають різні емоції*. Малокатеринівка: Мрія.
- Загнітко, А. П. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни*. Донецьк: ДонНУ.
- Ковалюк, О. К. (2020). *Лексика на позначення емоцій та емоційних станів людини в українській мові XIV–XVI століть*. (Кандидатська дисертація). Національний авіаційний університет. Київ.
- Коляденко, О. О. (2018). *Лексико-семантична репрезентація концепту «Страх» в українській наївній та наукових картинах світу* (Кандидатська дисертація). Національна академія наук України. Інститут української мови. Київ.
- Митько, Н. А. (2019). *Сучасна українська мова. Лексикологія*. Вінниця: ДонНУ ім. Василя Стуса.
- Петренко, Є. М. (2018). Проблема вербалізації емоцій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія філологічна*, 83, 81– 84.
- Подвойська, О. В. (2018). Особливості використання емотивної лексики в поезії Г. Гейне. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія філологічна*, 46, 46 – 48.
- Романова, Н. В. (2011). Проблема емоційної і емотивної лексики. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія філологічна*, 177, 174 – 178.

Степанюк, Н. П. (2016). *Репрезентація емоційного стану художнього персонажа у жіночому романі: лінгвістичний і гендерний аспект* (Кандидатська дисертація). Херсонський державний університет. Херсон.

Cuddon, J. A., Habib, M. A. R. (2013). *A dictionary of a literary terms and literary theory*. 5thed. New Jersey: A John Wiley & Sons, Ltd., Publication.

Goddard, C. (2018). *Vocabulary of emotions and its development in English, German and other languages*. Oxford: Griffith University Press.

Gomez, F. G. M. (2021). *A world of wonders: aesthetic emotions in old English poetry* (Doctoral dissertation). The University of Castilla–La Mancha, Ciudad Real.

Habermas, T. (2019). *Emotion and narrative*. Cambridge: Cambridge University Press.

Savaroglu, F. T., Evrim, V. (2016). *Comparison of emotion lexicons*. Lefke: European University of Lefke Gemikonagi Press.

Widdowson, H. G. (2000). *Practical Stylistics: an approach to poetry*. Oxford: Oxford University Press.

Wierzbicka, A. (1999). *Emotional universal*. Canberra: Australian National University Press.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

Бойчук, Б., Макарик, І., Струк, Д., Фізур І. (1993). *Поза традиції*. Оттава: Канадський інститут українських студій.

Вороний, М. (1913). *Збірка «В сяйві мрій»*. Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого.

Жиленко, І. (1986). Retrieved from <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=21297>

Красоткіна, Н. (2016). Retrieved from <https://krasotkina.com/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96/%D0%92%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B4%D0%BE%D1%89.html>

Леся Українка, (1899). *Збірка «Думи і мрії»*. Львів.

Пахльовська, О. (1988). *Збірка «Долина храмів»*. Київ: Радянський письменник.

Clare, J. (1835). *Collection «The Rural Muse, Poems»*. London: Whittaker and co. Ave Maria Lane.

Hopkins, G. M. (1985). *Collection «Poems and Prose»*. London: Penguin Classics.

Lawrence, D. H. R. (1940). Retrieved from <https://www.poetryfoundation.org/poems/44578/the-enkindled-spring>

Millay, E. St. V. (1921). Retrieved from <https://www.poetryfoundation.org/poems/44728/spring-56d223f01f86e>

Teasdale, S. (1917). *Collection «Love Songs»*. Montana: Kessinger Publishing LLC.

Tennyson, A. L. (1850). *Spring*. Retrieved from <https://ua.poetree.club/poets/alfred.lord-tennyson?lang=uk>